

Obrazovanje glazbom: pjesma kao sredstvo buđenja ekološke svijesti

Education with music: the song as a means of awakening ecological consciousness

stručni rad/professional paper

UDK/UDC: 37.091.64-047.37 : 502/504(497.5)

Ivana Kujundžija, Maja Dolinščak, Ivana Paula Gortan-Carlin*

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Ul. Ivana Matetića Ronjgova 1, 52100 Pula, Hrvatska

*dopisni autor: igcarlin@unipu.hr

Sažetak. Ekološku svijest potrebno je razvijati od najranije dobi kako bi promišljanje o pravilnom odnosu prema okolišu ušlo u naviku i postalo sastavnim dijelom življenja. Za odgoj u tom smjeru presudni su roditelji, odgojitelji, ali i učitelji koji tijekom odgojno-obrazovnoga procesa mogu utjecati na djecu i u tom smjeru poučavati. Nastava Glazbene kulture putem pjesme, slušanja, sviranja i glazbene kreativnosti može doprijeti do svih učenika.

Obzirom da se tekstom mogu prenijeti sadržaji pa tako i poruke ekološkog karaktera, autorice su za potrebe ovoga rada istraživale pjesme ekološkog sadržaja koje su uvrštene u udžbenike Glazbene kulture u razrednoj nastavi te pjesme koje je snimio dječji Pjevački zbor „Zaro“ iz Pule. Metode istraživanja koje se primjenjuju u ovome radu su analiza i sinteza te primjer dobre prakse (case-study).

Prilikom istraživanja udžbenika, autorice su utvrdile da nema pjesama koje su

tekstom direktno usmjerene prema zaštiti okoliša, dok se indirektno zaštita okoliša može povezati s pjesmama koje pjevaju o prirodi: životinjama, vodi, šumi i slično. Autorice stoga predlažu da se u nastavi Glazbene kulture koriste dječje pjesme festivalskoga tipa koje govore o ekološkoj problematici. Kao primjer dobre prakse predlažu eko pjesme Dječjeg zbora „Zaro“ iz Pule.

Ključne riječi: Glazbena kultura; interdisciplinarnost u nastavi glazbe; obrazovanje glazbom; razredna nastava

Uvod

Promišljanje o pravilnom odnosu prema okolišu razvija se od najranije dobi djeteta kako bi ekološka svijest postala sastavnim dijelom njegova života. Za to su zaduženi svi oni koji imaju direktnu ulogu u odgoju djeteta, a to su roditelji, odgojitelji, u kasnijem razvoju i učitelji kao nositelji odgojno-obrazovnog procesa koji imaju

veliki utjecaj u procesu poučavanja. Glazba je prisutna u svim kulturama i civilizacijama i kao sastavni dio čovjeka može doprijeti do svih učenika koristeći nastavu Glazbene kulture. Pjesmom, slušanjem, sviranjem i glazbenom kreativnosti možemo doprinijeti buđenju ekološke svijesti od najranije dobi.

„Obrazovanje glazbom – hotimično i/ili slučajno – ostvaruje se uslijed multidisciplinarnog karaktera glazbe.“ (Brđanović, 2017). Brđanović (2017) tvrdi da je jedan od načina obrazovanja glazbom povezivanje sadržaja drugih predmeta s glazbenim sadržajima. Glazba je učenicima bliska i privlači njihovu pažnju pa se uočava da se glazbom kao pomoćnim sredstvom u nastavi može doprijeti do velikoga broja učenika, pobuditi njihov interes za školom te poduprijeti učenje i razvoj brojnih drugih, neglazbenih kompetencija (Brđanović, 2017).

Za obradu sadržaja drugih predmeta unutar četiri glazbena područja najpogodniji su Pjesma i Glazbena kreativnost jer u tim područjima tekst, odnosno sadržaj, može doći do izražaja. Obrazovanje glazbom putem pjesme i glazbene kreativnosti može se odvijati ne samo u redovnoj nastavi, već i u izvannastavnim aktivnostima poput zbora, vokalnih skupina ili u raznovrsnim glazbenim projektima te u izvanškolskim aktivnostima. Od školske godine 2006./07. osnovnoškolska nastava glazbe izvodi se prema otvorenom modelu u kojemu je glazbeno područje slušanja glazbe zadana aktivnost s ciljem da učenici od rane dobi razvijaju

glazbeni ukus i kritičan odnos prema glazbi. No, učitelj je slobodan da, uz obvezatne sadržaje, sam uobličuje veći dio nastave. Popisi pjesama u nastavnom području Pjevanje također su tek preporuka. Učitelju se ostavlja sloboda izbora, a obvezuje ga tek naznačen broj pjesama (Nastavni plan i program, 2006). Gortan-Carlin i Ostrugač Dogančić tvrde da se pjesme predstavljene na festivalima mogu obraditi u osnovnoj školi (op.a. i izvan nje) kao nastavna jedinica ili unutar integriranih sadržaja. Festivalaska pjesma može se iskoristiti u nastavi kao polazište za podučavanje glazbenih sastavnica (Gortan-Carlin i Ostrugač Dogančić, 2017), ali i kao način obrazovanja glazbom.

Materijali i metode

Metodologija

O zaštiti okoliša govori se i uči od najranije predškolske dobi pa nadalje kroz osnovnu i srednju školu, a najviše u predmetu Priroda i društvo, odnosno u Prirodi. No isti se sadržaji mogu obraditi uz glazbu na nastavi Glazbene kulture. Pjesme tematski obrađuju različite sadržaje: ljubav, prirodu, domoljublje, mogu biti socijalne tematike, satirične, šaljive... Stoga se postavljaju sljedeće hipoteze.

H1: Udžbenici Glazbene kulture u primarnom obrazovanju sadrže i pjesme s tematikom zaštite okoliša.

Učenici pjesme različitih tema, osim u nastavnom obliku rada, pjevaju i u

izvannastavnim glazbenim aktivnostima poput pjevačkih zborova, u glazbenim radionicama, glazbenim sastavima ili u glazbenim projektima.

H2: Postoje pjesme s tematikom zaštite okoliša na repertoaru dječjih pjevačkih zborova koje djeca pohađaju kao izvannastavnu aktivnost.

Istraživanje i analiza

Za potrebe istraživanja analizirane su pjesme prema tematici predložene i tiskane u udžbenicima za niže razrede osnovne škole i odobrene od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske (2014). Korišteni su udžbenici Vladimira Jandrašeka i Jelene Ivaci "Razigrani zvuci" u izdanju Školske knjige te udžbenici za prvi, drugi i treći razred osnovne škole "Moja glazba" Diane Atanasov Piljek,

izdavača Alfa. Pretraživanjem navedenih udžbenika uočeno je da se djeca susreću s tematikom vezanom uz prirodu, uče o godišnjim dobima, životinjama i biljkama, o onome što ih okružuje te tako razvijaju svijest o drugim živim bićima, ali i o sebi samima.

U Tablici 1 donosimo popis pjesama koje se obrađuju na satima Glazbene kulture. U prvom razredu osnovne škole najzastupljenije su pjesme vezane uz prirodu; biljni i životinjski svijet, čime se želi u najranijoj dobi upoznati učenike sa svijetom koji ih okružuje te ih udaljiti od egocentrizma. Kako djeca sazrijevaju i prelaze u više razrede, tako se i spektar tema i njihovog znanja širi pa su sve brojnije pjesme i drugih tematika, ali priroda i živi svijet i dalje su u velikoj mjeri zastupljeni u udžbenicima.

Tablica 1. Prikaz pjesama na temu okoliša iz udžbenika za prva tri razreda osnovne škole, Jandrašek V. i Ivaci J. "Razigrani zvuci" i Atanasov Piljek D. "Moja glazba"

Table 1. A list of songs on the topic of the environment from textbooks: Jandrašek V. & Ivaci J. "Razigrani zvuci" and Atanasov Piljek D. "Moja glazba" for the first three grades of primary school

Udžbenici glazbene kulture	Pjesme direktno povezane s okolišem	Pjesme indirektno povezane s okolišem				
		Životinje	Biljke	Rijeke i potoci	Godišnja doba, mjeseci i pojave	Ostalo
Razigrani zvuci 1	/	Idu, idu mravi, Veseljak, Žaba, Pjevala je ptica kos, Čuk sedi	Zvončić u proljeće, U livadi pod jasenom	Teče, teče bistra voda	Jesen, Kišica	Svatko ima dom

Tablica 1. Nastavak...

Table 1. Continued...

Razigrani zvuci 2	Molba gljive muhare	/	Gdje je onaj cvijetak žuti	/	Jesenska pjesma, Listopad u gradu, Gle, stiže svibanj	/
Razigrani zvuci 3	/	/	Tri listića	/	Ode zima, Proljeće u srcu, Maestral	Domovina, Žuta pjesma, Lovcu
Moja glazba 1	/	Pliva riba	Zvončić u proljeće, U livadi pod jasenom	Rijeke i potoci	Jesen, Kišica	Svatko ima dom
Moja glazba 2	/	Jedna vrana gakala	Gdje je onaj cvijetak žuti	Teče, teče bistra voda	Proljetna pjesma	Svatko ima dom
Moja glazba 3	/	Kriči, kriči tiček, Magarac i kukavica, Bumbari i pčele, Raca plava po Dravi	/	/	Proljeće u srcu, Godišnja doba, Ode zima, Kiša pada	/

Analiza tekstova pjesama pokazuje da u istraživanim udžbenicima postoji samo jedna pjesma za koju možemo reći da izričito govori o očuvanju okoliša i o načinu na koji možemo očuvati svijet oko sebe: prirodu, vodu, biljni i životinjski svijet. Izuzetak je, dakle, pjesma *Molba gljive muhare*, tiskana u udžbeniku za 2. razred, u kojoj se navode karakteristike gljive otrovnice koja moli djecu ili bilo kojeg drugog slušatelja da joj ne dira „haljinicu“ jer joj to smeta, a opasno je i za njih same. Sve ostale navedene pjesme tematski su vezane za okoliš, no nisu u direktnoj poveznici sa zaštitom, već

djecu poučavaju, informiraju i bude svijest o stvarima oko njih.

Premda nastavni plan i program ne nudi dovoljno pjesama koje bi budile ekološku svijest, otvoreni model dozvoljava učiteljima da sami doskoče tom problemu. Van predloženog popisa pjesama mogu primjerice uvrstiti različite pjesme, posebno povodom obilježavanja posebnih datuma: Svjetskog dana zaštite šuma (21. ožujka), Svjetskog dana voda (22. ožujka), Dana planeta Zemlje (22. travnja), Svjetskog dana zaštite okoliša (5. lipnja) i slično. Sa svim pjesmama navedenima u tablici

može se ipak indirektno povezati problematika očuvanja okoliša obzirom da su glavni motivi navedenih pjesama dio žive i nežive prirode koje se buđenje ekološke svijesti svakako tiče. Sve one nude mogućnost korelacije nastave Glazbene kulture i Prirode i društva.

Osim analize udžbenika, autorice se osvrću na višegodišnji rad pulske udruge "Zaro", konkretnije na rad Dječjeg zbora "Zaro". S ciljem izdvajanja pjesama ekološkog karaktera analizirane su pjesme koje su objavljene na njihovim mrežnim stranicama.

Dječji pjevački zbor "Zaro" amaterski je zbor koji djeluje unutar Udruge "Zaro" iz Pule, odnosno Studija za stvaralačke aktivnosti mladih Zaro kojega su 1991. osnovale profesorice Linda Milani, glazbena pedagoginja, i Slavica Šenk, plesna pedagoginja (<https://zaro.hr/hr/>). Osim zbora "Zaro", u Udruzi djeluju ovisno o dobi sljedeći zborovi: "Mići Zaro", Zbor "Zaro XL" i Zbor "Zaro Senior". Zbor okuplja djecu i mladež kako bi zadovoljio njihove potrebe u umjetničkom području i maksimalno razvio njihove stvaralačke sposobnosti, a pritom potiče djecu na zajedničko stvaralaštvo i sudjelovanje u pripremi programa, razvijanje komunikacije i kulturnih navika. Uspješno njeguje kulturu i tradiciju istarskoga područja, što dokazuju brojne nagrade i priznanja koje Zbor "Zaro" ostvaruje iz godine u godinu (Gavrić, 2010). Uz redovitu aktivnost izdali su 19 nosača zvuka (<https://zaro.hr/hr/>): Velo srce, Mića pjaca (1991.), Music box (1994.), Zaro Show

(1996.), Zaro moj (1997.), Ča bi škola da ni mene!? (1998.), Eko Zaro 2000. (1999.), The best of Zaro (2000.), Ljubav je...Zaro (2001.), Zaro smile (2002.), Felicita' (2003.), Treba imat dušu (2004.), Viruj vajk u svoje (2005.), Pula – Moj grad / Pola – la mia citta (2005.), Kupujmo hrvatsko (2005.), 052 Halo Zaro Pula (2007.), Dici zavajk! (2007.), Osculetur me (2009.), Happy Zaro (2011.), Grazie, Maestro (2013.), Zaro forever (2016.).

Od 1995. godine Zbor "Zaro" podržava i svojim eko-pjesmama prati akciju „Neka moja Istra blista“, koja započinje s prvim danom proljeća i završava prvog dana ljeta u organizaciji Turističke zajednice Istarske županije (<http://www.istra.hr/hr/atrakcije-i-aktivnosti/prirodne-atrakcije/neka-moja-istra-blista>). Izvođenjem pjesama s tekstom ekološkog sadržaja, zbor "Zaro" podiže ekološku svijest kod djece i mladih. Sam naslov eko-pjesme daje naslutiti o čemu ona govori: *Da u Istri bude čisto: Eko-song, Šporkulja, Šporkolog, Zemlja Planeta, Ča moru ljudi prirodi dati, Doli šporkulje, Aria pulita, Čuješ SOS?, Mama, kamo je nestao naš mali zeleni vrt?, Za Zemljin spas*. U tablicama koje slijede: 2., 3., 4., i 5., donosimo tekstove eko-pjesama izdvojenih prema slučajnom odabiru. Pjesme su pisane na čakavštini, a ponekad se tekstopisac služi i talijanskim jezikom ili riječima koje proizlaze iz talijanskog jezika koristeći hrvatsku gramatiku, što je karakteristično za istarsko područje. Radi lakšeg praćenja priložen je tekst na standardnom hrvatskome jeziku.

Tablica 2. Tekst pjesme: Čuješ SOS (CD, The best of Zaro, 2000)

Table 2. Lyrics: Čuješ SOS / Do you hear SOS (CD, The best of Zaro, 2000)

Izvorni tekst	Standardni hrvatski jezik
Ča će reći svaki pravi ekolog? On će reći: doli, doli, doli smog! Čuješ, SOS! Zapamti to ekspres Okolo ne šporkaj, lipo sve regulaj	Što će reći svaki pravi ekolog? On će reći: dolje, dolje, dolje smog! Čuješ, SOS! Odmah zapamti to Okolo ne prljaj, lijepo sve sredi
Lipo je zeleno, žuto čisto i črleno Kad je šporko i sivo, ma zajno mi je krivo Sia pulito il cielo, sia pulito il mare Splendi Istria bella, splendi, splendi stella	Lijepo je zeleno, žuto čisto i crveno Kad je prljavo i sivo, odmah mi je žao Nek' bude čisto nebo, nek' bude čisto more Sjaji lijepa Istro, sjaji, sjaji zvijezdo
Neka Istra blista, neka bude lipa, čista Zagađanja nećemo, škovace na misto mećemo	Neka Istra blista, neka bude lijepa, čista Zagađanja nećemo, smeće na mjesto stavljamo
Čuješ, SOS! Zapamti to ekspres Istru ne šporkaj, lipo je regulaj	Čuješ SOS! Odmah zapamti to Istru ne prljaj, lijepo je uredi

U metodološkom pristupu, kod učenja nove pjesme s učenicima se, u uvodnom dijelu sata, a neposredno prije učenja pjesme "Čuješ SOS" može povesti razgovor o tome tko je ekolog, o čemu on brine, što je smog i kako nastaje. Ova pjesma pjeva o tome kako ne želimo zagađenje. Nakon obrade pjesme potrebno je, integracije radi, nastaviti razgovor o zaštiti prirode. U razgovoru s učenicima razredne nastave kako oni mogu pripomoći u očuvanju prirode? Slijedio bi odgovor da mogu, primjerice, naučiti kako razvrstati smeće. Prilikom svake akcije

čišćenja okoliša pjesma se može ponoviti i pjevati tijekom samog rada.

Tablica 3. Tekst pjesme: Doli šporkulje (CD, Eko Zaro, 2000)

Table 3. Lyrics: *Doli šporkulje / Down with the dirt* (CD, Eko Zaro, 2000)

Izvorni tekst	Standardni hrvatski jezik
Neću, neću, neću, neću Mutnu vodu pit. Neću, neću šporku ariju. Anke nje san sit. Ministri, prežidenti ča vodite svit Na dicu pensajte, fermajte se, Regulajte sve šporkulje, aš skrivena ni! Doli šporkulje!	Neću, neću, neću, neću Mutnu vodu piti. Neću, neću prljav zrak. I njega sam sit. Ministri, predsjednici koji vodite svijet Na djecu mislite, zaustavite se, Stavite u red sve neuredne osobe, jer nema skrivanja! Dolje prljavci!
Ma dica moja, ča ste pukli? Ne! Ma ča vam fali, ča ste pukli? Ne! Za malo zagađenja, šporkulju bite stukli? Da!	Ma djeco moja, jeste li poludjeli? Ne! Ma što vam fali, jeste li poludjeli? Ne! Za malo zagađenja, zagađivača biste istukli? Da!
Priroda se voli, ni za zezanje! Priroda se čuva, svi smo dio nje! Puštite na miru stabla, neka svaki tić kanta Bolje je u čistom živit, ča van se para?	Priroda se voli, nije za zezanje! Priroda se čuva, svi smo dio nje! Pustite stabla na miru, Neka svaki ptić pjeva Bolje je u čistome živjeti, Što vam se čini?

Po istom principu može se obraditi i sljedeća pjesma. Tekst pjesme "Doli šporkulje" poziva djecu da postanu ekološki svjesna (mutna voda – kristalno jasna voda; onečišćen zrak – čisti zrak). Napominje da je priroda važna za budućnost i stoga je treba voljeti i čuvati jer svi smo dio nje. Ekološki neosviještene osobe treba kazniti, a na to ih trebaju upozoriti ne samo djeca pjesmom, već i oni na vlasti, oni koji upravljaju državom.

Za obradu same pjesme može se koristiti (i tako upoznati učenike) s tradicijskim instrumentom "ptičica" ili "golubica" (aerofoni instrument izrađen od gline u obliku ptičice u koju se ulije voda i prilikom upuhivanja zraka u ustnik izlazi zvuk koji nalikuje cvrkutu ptice. Nadalje, pjesma je pisana za solistu, recitatora i zbor što nudi uz frontalni i mogućnost individualnog rada.

Tablica 4. Tekst pjesme: *Ča moru ljudi prirodi dati* (CD, Eko Zaro, 2000)

Table 4. Lyrics: *Ča moru ljudi prirodi dati / What people can give to nature* (CD, Eko Zaro, 2000)

Izvorni tekst	Standardni hrvatski jezik
Ča moru ljudi prirodi dati? Ne rabi niš. Lipo je rišpetati, kako da ti je mati. Za moju Istru, našu Istru, sve bi da. Daj nam je vajka čistu, lipa da nam dura, Lipa, ma nego ča! Vajk uni isti pere i čisti, a samo šporkačon je šporkiva, ruviniva i dela ča će š njon. Istra neka nam blista, neka bude, bude, čista!	Što mogu ljudi dati prirodi? Ne treba ništa. Lijepo je poštuj, kao da ti je majka. Za moju Istru, našu Istru, sve bih dao. Daj da uvijek bude čista, da nam ostane lijepa, Lijepa, ma nego što! Uvijek oni isti peru i čiste, a samo prljavac ju prlja i uništava i radi što želi s njom. Istra neka nam blista, neka bude, bude, čista!

Na pitanje što ljudi mogu prirodi dati odgovor je ljubav, poštovanje i nježnost koju čovjek osjeća prema majci. Naime priroda koja nas okružuje jest izvor života, odnosno zraka/kisika i vode, što je od životne važnosti. Kod obrade pjesme *Ča moru ljudi prirodi dati* možemo obratiti

pažnju na završetke fraza kad je zadnja riječ "niš", odnosno kad zadnje slovo riječi pripada palatalima. Vrlo je važno u zbornom pjevanju da su sve riječi razumljive, čiste i istovremeno otpjevane, a naročito je važno istovremeno i skladno završiti pjesmu.

Tablica 5. Tekst pjesme: *Da u Istri bude čisto* (CD, Eko song 1996)

Table 5. Lyrics: *Da u Istri bude čisto / To be clean in Istria* (CD, Eko song 1996)

Iman puno tega svitu za reći, niman lazno čekati da naresten veći. Triba se moviti, čistiti početi, sve lipo uluštrati, šporko pobrati.	Imam puno toga svijetu za reći Nemam vremena čekati da narastem Triba se pokrenuti, početi čistiti, Sve lijepo usajiti, prljavo pokupiti.
Da u Istri bude čisto, svaki grad i malo misto, Neka bistro bude more, neka lipe budu zore.	Da u Istri bude čisto, Svaki grad i malo mjesto, Neka bistro bude more, Neka lijepo budu zore.
Poberimo škovace i sve stare štrace, Ruzinave trapule i od auta škracule. Učistimo portune, škole i kantune, Ruzinave trapule i od auta škracule. Na zdravlje pensajmo tote i zajno! Ej, ti mali znaj, dobro zapoštaj, Ne hitaj niš na tlo, ne čini zemlji zlo Veliki i mali, forši niste znali Ki ariju zagađiva, ljude ne poštiva!	Pokupimo svo smeće i sve stare krpe, Rđave zamke i auto krtije. Počistimo kapije, škole i kuteve, Rđave zamke i auto krtije. Na zdravlje pomisljimo, ovdje i odmah! Ej, ti mali znaj, dobro zapamti, Ne bacaj ništa na pod, ne čini zemlji zlo Veliki i mali, možda niste znali Tko zrak zagađuje, ljude ne poštuje!

Zadnji primjer pjesme također budi u učenicima osjećaj ekološke svijesti. Poziva ga na čišćenje; ne samo u kući već i izvan kuće.

Izdvojene pjesme mogu poslužiti kao primjer dobre prakse i kao poticaj na uvođenje u nastavu Glazbene kulture pjesama koje su usko povezane s ekologijom. Istovremeno su poticaj za objavljivanje pjesama s tom tematikom i njihovo uvođenje u školske udžbenike. Na taj se način direktno podiže svijest o očuvanju okoliša.

Pjesma je pisana za solistu i zbor; dvodjelna je. Kod pjesama s više kitica kao što je ova, možemo ovisno o dobi djeteta imati jednog ili više solista.

Zaključci

Pjesme u istraživanim udžbenicima raznovrsnih su tema, ali možemo zaključiti da nisu zastupljene i one koje izričito govore o očuvanju prirode i motivirajuće su za buđenje ekološke svijesti u djece tijekom obrazovnog procesa. Stoga, prva postavljena hipoteza nije potvrđena jer se analizom udžbenika Glazbene kulture u primarnom obrazovanju uočilo da sadržaj tek jedne pjesme (*Molba gljive muhare*) govori o očuvanju okoliša i o načinu na koji možemo očuvati svijet oko sebe.

Iz navedenih primjera iz udžbenika također uvidamo da na raspolaganju imamo dovoljno materijala koji može biti indirektno iskorišten u nastavi upravo u tu svrhu.

Postoje pjesme s tematikom zaštite okoliša na repertoaru dječjih pjevačkih zborova koje djeca pohađaju kao izvannastavnu aktivnost i time se potvrđuje druga hipoteza. To dovodi do zaključka da u izvannastavnim aktivnostima postoji veća mogućnost obrade pjesama s tematikom zaštite i očuvanja okoliša te buđenja ekološke svijesti. Pjesme koje se koriste u izvannastavnim oblicima su poticaj za objavljivanje pjesama s tom tematikom i njihovo uvođenje u školske udžbenike jer toga nedostaje u udžbenicima redovne nastave Glazbene kulture. Pjesme takvoga žanra nazivamo eko-pjesmom. Ona je vesela, brzog i energičnog tempa kojom podiže energiju. Metodološki, obrađuju se kao i druge dječje pjesme. Eko-pjesma, najčešće strofna s pripjevom, može biti namjenjena zboru, ali i solistu, odnosno solistima sa zborom, što se i predlaže zbog individualnog rada s pojedincima. Može biti otpjevena *a capella* ili uz pratnju nekog instrumenta. S obzirom da se radi o eko-pjesmama, predlaže se korištenje folklornih instrumenata (npr. ptičica) odnosno instrumenata koji su izrađeni od prirodnih materijala ili onih koje će učenik sam napraviti recikliranjem materijala. Važno je da poruka eko-pjesme osvijesti učenika o mogućim načinima zaštite prirode i održivog razvoja. Pulski dječji zbor "Zaro" svojim nam repertoarom eko-pjesama to i potvrđuje.

Iako su istraživane pjesme ekološkog sadržaja pisane na čakavštini, moguće ih je napisati i ispevati na bilo kojem jeziku ili dijalektu. Primjerom dobre prakse pjevačkog zbora "Zaro" ukazuje se na mogućnost koju glazba pruža. Uz glazbu koja pršti energijom i unosi u tijelo pozitivne valove, teme vezane uz očuvanje planeta Zemlje prihvaćaju se s lakoćom. S lakoćom će učenici zapamtiti i poruke koje eko-pjesma odašilje. Stoga zaključujemo da je moguće obrazovanje glazbom i pjesmom u svrhu buđenja ekološke svijesti, no potrebno je eko-pjesme uključiti u nastavu i odgojno-obrazovni proces.

Literatura

- Atanasov Piljek D. (2012), *Moja glazba 1*. Zagreb: Alfa.
- Atanasov Piljek D. (2012), *Moja glazba 2*. Zagreb: Alfa.
- Atanasov Piljek D. (2008), *Moja glazba 3*. Zagreb: Alfa.
- Brđanović D. (2017), Glazbeno obrazovanje i obrazovanje glazbom – neiskorišteni obrazovni potencijal. U: Vidulin S. (ur.) Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena 5. Budućnost glazbene nastave: diskursi o pedagogiji u glazbenoj umjetnosti. Pula: Sveučilište Juraj Dobrile u Puli.
- Gavrić M. (2010), Dječji pjevački zbor Zaro. Završni rad. Pula: Sveučilište Juraj Dobrile, Odjel za obrazovanje učitelja i odgojitelja.
- Gortan-Carlin I. P., Ostrugač Dogančić K. (2017), Dječji festival u funkciji

suvremenog glazbenog obrazovanja. Rkp. Rad predstavljen na 2. Međunarodnom znanstvenom i umjetničkom simpoziju o pedagogiji u umjetnosti: Komunikacija i interakcija umjetnosti i pedagogije. Osijek.

- Horvat S. (2016), Analiza udžbenika glazbene kulture u nižim razredima osnovne škole (2014 – 2018). Diplomski rad. Pula: Sveučilište Juraj Dobrile u Puli, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
- Jandrašek V., Ivaci J. (2013), Razigrani zvuci 1. Zagreb, Školska knjiga.
- Jandrašek V., Ivaci J. (2013), Razigrani zvuci 2. Zagreb, Školska knjiga.
- Jandrašek V., Ivaci J. (2013), Razigrani zvuci 3. Zagreb, Školska knjiga.
- Nastavni plan i program za osnovnu školu (2006). Glazbena kultura. Narodne novine 102/2006. Zagreb: Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, 6768-6779.
- Službena stranica Udruge Zaro. <https://zaro.hr/hr/> (pristup: 10.05.2018.)
- Službena stranica Ministarstva znanosti i obrazovanja. <https://mzo.hr/hr/popis-udzbenika-pripadajucih-dopunskih-nastavnih-sredstava-za-skolsku-godinu-20142015?cat=209>.
- Službeni turistički portal Istre. <http://www.istra.hr/hr/atrakcije-i-aktivnosti/prirodne-atrakcije/nekamoja-istra-blista> (pristup: 11.05.2018.)

Abstract. Ecological consciousness should be developed from the earliest age so that a proper relation towards the environment becomes a habit and an integral part of our living. For such upbringing, besides parents, educators, and teachers are also important who can influence children through teaching. Teaching a topic using music through song, listening, playing and musical creativity can reach all pupils.

For the purpose of this paper, the authors have researched which songs containing ecological messages are present in the textbooks of music culture in primary school, and which songs were recorded by the children's choir Zaro from Pula who are known for their eco-friendly songs. The research methods used in this

paper were analysis, synthesis and case study.

While studying the textbooks, the authors found that there are no songs that are directly conveying the message towards environmental protection, only indirectly through songs whose lyrics are about nature (animals, water, woods and similar). Therefore, the authors suggest that children's songs of the festival type that talk about ecological problems are used in teaching music culture. As an example of good practice, the eco-songs of the children's choir Zaro from Pula suggested.

Keywords: music culture; interdisciplinary in teaching music; education with music; Primary school